Yttrande
RS 2026/1494
26 oktober 2026

Ert dnr KN2026/01494

Klimat- och näringslivsdepartementet

Remiss. Energiplanering i kommuner och regioner och en mer energieffektiv offentlig sektor

Sammanfattande synpunkter

Region Gotland har tagit del av remitterad promemoria och delar promemorians bedömning att det är bra med en uppdatering av lagstiftningen kring energiplanering. Region Gotlands bedömning är också att de nya förslagen till redovisning, enligt kraven i energieffektiviseringsdirektivet, bygger behovet av en ny och omfattande struktur för energiredovisning inom kommuner och regioner. Region Gotland anser att det nya förslaget innebär ett paradigmskifte mot teknisk analys och konkret redovisning som kräver betydligt mer resurser än tidigare energiplaners karaktär av allmänna strategier.

Vidare anser Region Gotland att de föreslagna kraven i energiplaneringen för det geografiska området tänjer på vad kommuner och regioner egentligen kan råda över och planera för ifråga om energisystemets utveckling. För att kartlägga kommunens kort- och långsiktiga behov av energi och effekt, samt förutsättningarna för en trygg energiförsörjning, anser Region Gotland att det krävs en god insyn i näringslivets utvecklingsplaner. Kartläggningen behöver därför ha en sådan omfattning och detaljeringsgrad att den kan utgöra underlag för översiktsplanen, övrig fysisk planering och nätutvecklingsplanerna. Mot bakgrund av allt detta anser Region Gotland att det kommer att kräva resurser som kommunerna inte har idag.

Med rådande mycket långa ledtider ifråga om etableringar av större betydelse för energisystemet – ofta långt över den fyraårsperiod som föreslås vara högsta intervallet för att se över en energiplan – ser Region Gotland en risk i att mycket förgäves-planering för nyetableringar kommer att synas som planerings-objekt i kommunernas energiplaner. Den offentliga energistatistik som kommuner har tillgång till är ofta bristfällig på grund av sekretesskrav, dessa krav påverkar även vad som får visas i en energiplan och begränsar planens tydlighet. Tillika bygger energiplaneringens relevans på att statliga myndigheter kan bidra konstruktivt i tidiga skeden. I nuläget, kanske beroende på oron i omvärlden, lämnar de underlag som statliga förvaltningsmyndigheter kan bidra med, till kommunala planerare många frågor obesvarade gällande vad som kan komma att tillåtas i fråga om fysiska etableringar för energi eller bebyggelse.

Region Gotland
Besöksadress Visborgsallén 19
Postadress SE-621 81 Visby
Telefon +46 (0)498 26 90 00
E-post regiongotland@gotland.se
Org nr 212000-0803
Webbplats www.gotland.se

Samtidigt bör regelverket ta hänsyn till och, med fortsatt respekt för kommunalt självbestämmande, visa insikt om kommunernas ytterst olika förutsättningar vad avser storlek, motstående riksintressen, näringslivsstruktur och andra faktorer som påverkar energibalansen i en kommuns geografiska område.

På Gotland, som säkert inte är ensam om detta faktum, avgörs många stora tillståndsärenden som rör energisystemet på regeringsnivå. Riksintressen, som i praktiken får olika dignitet, påverkar vilken lokal och regional utveckling som är möjlig.

Särskilda synpunkter på planeringsuppdraget till kommunerna

Krav på detaljerad kartläggning

För att kommunen ska klara av att genomföra en omfattande kartläggning av det kort- och långsiktiga behovet av både energi och effekt inom kommunen geografiska området krävs högre arbetsinsatser och specialistkompetenser än hittills.

Totalförsvarsintegration

Med uppdraget att energiplaneringen explicit ska beakta totalförsvarets behov följer dels behov av att få tillgång till data från taxefinansierade verksamheter (bland annat. vattenförsörjning och avfallshantering) som måste fungera vid energibortfall, men som också kan omfattas av sekretesskrav.

Breddat innehåll enligt nedan driver kostnader, samverkansbehov och kompetenskrav

Region Gotland ser särskilt följande punkter som en utvidgning av nuvarande krav på kommunala energiplaner:

- För att planera för att till exempel kunna kapa effekttoppar ska planen även omfatta kapacitet för lagring av el-energi, ett område där kommunen blir beroende information från affärsdrivande aktörer, till exempel nätbolag.
- Kommunen ska redovisa specifika åtgärder för effektiv energianvändning i den egna verksamheten, inklusive beräkningar av förväntade energibesparingar.
- Kommuner med över 45 000 invånare måste ha en specifik värme- och kylaplan.
- Energiplanen ska vara så detaljerad att den kan utgöra ett direkt underlag för översiktsplanen och detaljplaner (enligt PBL), vilket också kräver analyser av rumsligt fördelat framtida energibehov kopplat till prognoser för befolknings- och näringslivsutveckling.
- Elnätföretagens nätutvecklingsplaner ska harmonisera med kommunens energiplanering, vilket kräver ömsesidighet och framförhållning.
- Fler krav kan komma enligt förslaget att regeringen och anvisade myndigheter får ge detaljerade föreskrifter om planens exakta innehåll. Dessa krav behöver vara tydligt avgränsade till kommunal rådighet.

Sammantaget anser Region Gotland att de föreslagna utökade kraven på energiplanernas innehåll medför att energiplanering blir ett betydligt tyngre uppdrag än tidigare.

Behov av stöd för genomförandet av det nya planuppdraget

Förutom ekonomisk ersättning för att klara de utökade uppdraget är Region Gotlands bedömning att kommunerna, för att åstadkomma en framgångsrik energiplanering enligt de föreslagna kraven, kan komma att behöva stöd inom följande områden:

A. Teknisk kompetens och analys
Effektanalyser: Att mäta och analysera effekt (kW) är mer komplext än att mäta energi (kWh). Många kommuner saknar kompetens för att göra dessa tekniska beräkningar och prognoser.
Beräkningsmodeller: Stöd för att kunna räkna fram faktiska energibesparingar för åtgärder i den egna verksamheten.

B. Metoder för samverkan
Dialogverktyg: Hjälp med metoder för att systematiskt samla in data från näringslivet och elnätsföretagen utan att bryta mot sekretessregler.
Regional koordinering: Stöd för att samverka med angränsande kommuner (särskilt gällande gemensamma värme- och kylaplaner).

C. Strategisk integration mellan planer
Kopplingarna PBL - Energi: Vägledning i att praktiskt översätta en teknisk energiplan till juridiskt bindande eller vägledande bestämmelser i en översiktsplan eller detaljplan.
Säkerhetsskydd: Stöd i att balansera kraven på öppenhet/publicering av energiplanen mot kraven i säkerhetsskyddslagen när totalförsvarets behov kartläggs.

D. Resurser för mindre kommuner - och för Gotland
Eftersom kraven är omfattande kan små kommuner få svårt att hantera arbetsbördan. Här behövs troligen regionala stödstrukturer för att standardisera kartläggningen. Region Gotland vill också avslutningsvis lyfta fram att för Gotland, Sveriges största ö och enda ö-region, krävs särskilda åtgärder enligt EU:s strategi för öar. (*EU Strategy for islands , (SWD (2026) 520 Final, Juni 2026*)

Regionstyrelsen

Meit Fohlin
Ordförande Regionstyrelsen

Stefan Hollmark
Regiondirektör